EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

6. detsember 2005 *

Liidetud kohtuasjades C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel High Court of Justice'i (England & Wales), Queen's Bench Division'i (Administrative Court) (Ühendkuningriik) (C-453/03), Consiglio di Stato (Itaalia) (C-11/04 ja C-12/04) ja Rechtbank 's-Gravenhage (Madalmaad) (C-194/04) 23. oktoobri ja 11. novembri 2003. aasta ning 22. aprilli 2004. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlused, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 27. oktoobril 2003 ning 15. jaanuaril ja 26. aprillil 2004, menetluses

The Queen

ABNA Ltd (C-453/03),

Denis Brinicombe,

BOCM Pauls Ltd,

Devenish Nutrition Ltd,

Nutrition Services (International) Ltd,

Primary Diets Ltd taotlusel

* Kohtumenetluse keeled: inglise, itaalia ja hollandi.

versus

Secretary of State for Health,

Food Standards Agency,

Fratelli Martini & C. SpA (C-11/04),

Cargill Srl

versus

Ministero delle Politiche Agricole e Forestali,

Ministero della Salute,

Ministero delle Attività Produttive,

Ferrari Mangimi Srl (C-12/04),

Associazione nazionale tra i produttori di alimenti zootecnici (Assalzoo)

versus

Ministero delle Politiche Agricole e Forestali,

Ministero della Salute,

Ministero delle Attività Produttive,

ja

Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) (C-194/04)

versus

Productschap Diervoeder,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (ettekandja), kohtunikud N. Colneric, S. von Bahr, J. N. Cunha Rodrigues, R. Silva de Lapuerta, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis, A. Borg Barthet ja M. Ilešič,

kohtujurist: A. Tizzano,
kohtusekretär: vanemametnik M.-F. Contet ja ametnik K. Sztranc,

arvestades kirjalikus menetluses ja 30. novembri 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— ABNA Ltd, esindajad: D. Anderson, *QC*, ja *solicitor* E. Whiteford,

— Fratelli Martini & C. SpA, esindajad: *avvocato* F. Capelli ja *Rechtsanwältin* B. Klaus,

— Ferrari Mangimi Srl, esindajad: *avvocato* E. Cappelli, *avvocato* P. De Caterini ja *avvocato* A. Bandini,

— Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi), esindaja: *advocaat* H. Ferment,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: M. Bethell (C-453/03), keda abistas *barrister* C. Lewis (C-453/03),

— Itaalia valitsus, esindajad: I. M. Braguglia, M. Fiorilli (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04) ja *avvocato dello Stato* G. Albenzio (C-194/04),

— Madalmaade valitsus, esindajad: S. Terstal (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04), H. G. Sevenster (C-453/03 ja C-194/04) ja J. G. M. van Bakel (C-453/03 ja C-194/04),

— Taani valitsus, esindaja: J. Molde (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04),

— Kreeka valitsus, esindajad: K. Marinou (C-453/03), S. Charitaki (C-11/04 ja C-12/04), G. Kanellopoulos ja V. Kontolaimos (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04),

— Hispaania valitsus, esindajad: M. Muñoz Pérez (C-453/03, C-11/04 ja C-12/04) ja J. M. Rodríguez Cárcamo (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04),

— Prantsuse valitsus, esindajad: G. de Bergues (C-453/03) ja R. Loosli-Surrans (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04),

— Euroopa Parlament, esindajad: E. Waldherr (C-453/03), M. Moore ja G. Ricci (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04) ning A. Baas (C-194/04),

— Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: T. Middleton ja F. Ruggeri Laderchi (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04) ning A.-M. Colaert (C-194/04),

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: B. Doherty ja P. Jacob (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04) ning C. Cattabriga (C-453/03, C-11/04, C-12/04 ja C-194/04),

olles 7. aprilli 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad peamiselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta direktiivi 2002/2/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 79/373/EMÜ segasööda ringlusse laskmise kohta ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 91/357/EMÜ (EÜT L 63, lk 23; ELT eriväljaanne 03/35, lk 245), ning eelkõige nimetatud direktiivi artikli 1 punkti 1 alapunkti b ja punkti 4 kehtivust.

2 Need taotlused esitati segasööda tootjate või selle tööstusharu esindajate poolt esitatud hagiavalduste läbivaatamise raames, milles taotletakse direktiivi 2002/2 vaidlustatud sätete siseriiklikusse õigusesse ülevõtmiseks vastuvõetud eeskirjade tühistamist või kehtivuse peatamist.

Õiguslik raamistik

3 Direktiivi 2002/2 aluseks on EÜ artikli 152 lõike 4 punkt b, mis sätestab:

„Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, aitab nõukogu kaasa käesolevas artiklis viidatud eesmärkide saavutamisele, võttes:

[...]

b) erandina artiklis 37 sätestatust veterinaaria- ja fütosanitaaralal meetmeid, mille otsene eesmärk on rahvatervise kaitse".

4 Siinjuures on kohane tsiteerida järgmisi direktiivi 2002/2 põhjendusi:

„(2) Märgistamise osas on direktiivi 79/373/EMÜ eesmärk tagada, et loomakasvatajate käsutuses oleks objektiivne ja võimalikult täpne informatsioon sööda koostise ja kasutamise kohta.

(3) Direktiiv 79/373/EMÜ nägi kuni käesoleva ajani ette tootmisloomade sööda koostise paindliku deklareerimise, mis piirdus söödamaterjalide nimetamisega ilma koguseid märkimata, jättes samuti võimaluse märkida söödamaterjalide asemel ära nende kategooriad.

(4) Sellele vaatamata on veiste spongioosse entsefalopaatia kriis ja hiljutine dioksiinikriis tõendanud kehtivate sätete ebapiisavust ja vajadust täpsema kvalitatiivse ja kvantitatiivse teabe järele tootmisloomade segasööda koostise kohta.

(5) Üksikasjalik kvantitatiivne teave võib aidata tagada potentsiaalselt saastunud söödamaterjalide seostamise konkreetsete partiidega, mis on tervishoiu seisukohalt kasulik ning hoiab ära rahvatervisele olulist riski mittekujutavate toodete hävitamise.

(6) Sellest tulenevalt on antud olukorras kohane kehtestada kohustus deklareerida kõik tootmisloomade segasöödas esinevad söödamaterjalid ja nende kogused.

(7) Praktilistel põhjustel on otstarbekas deklareerida tootmisloomade segasöödas sisalduvad söödamaterjalid ja nende kogused selleks ette nähtud etiketil või saatedokumendis.

(8) Segasöödas sisalduvate söödamaterjalide deklareerimine on teatud juhtudel loomakasvatajate jaoks olulise tähtsusega. Seega on asjakohane, et märgistamise eest vastutav isik koostaks kliendi palvel üksikasjaliku nimekirja kõikidest kasutatud söödamaterjalidest koos nende täpse sisaldusega massiprotsentides.

[...]

(10) Otstarbekusuuringu alusel esitab komisjon 2002. aasta 31. detsembriks Euroopa Parlamendile [ja nõukogule] aruande ja sellega koos asjakohase ettepaneku positiivse nimekirja kehtestamiseks lähtuvalt aruandes esitatud järeldustest. [täpsustatud tõlge]

[...]

(12) Kuna tulevikus ei ole enam võimalik deklareerida tootmisloomade segasööda märgistamisel söödamaterjalide endi asemel nende kategooriaid, tuleks komisjoni 13. juuni 1991. aasta direktiiv 91/357/EMÜ, millega sätestatakse muude kui lemmikloomade segasöötade märgistamisel kasutada lubatud kategooriad, kehtetuks tunnistada [...]".

5 Direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunktiga b muudetakse nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiivi 79/373/EMÜ segasööda turustamise kohta (EÜT L 86, lk 30; ELT eriväljaanne 03/04, lk 50) artiklit 5. Artikli 1 punkti 1 alapunkt b sätestab:

„1. Artikli 5 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

[...]

b) lisatakse järgmine punkt:

„k) muudele kui lemmikloomadele mõeldud segasöötade puhul järgmine märge: „käesolevas söödas kasutatud söödamaterjalide täpse sisalduse kohta massiprotsentides saab teavet järgmiselt isikult:..." (käesolevas lõikes viidatud andmete esitamise eest vastutava isiku nimi või ärinimi, aadress või juriidiline aadress, telefoninumber ja e-posti aadress). See informatsioon esitatakse kliendi nõudmisel"."

6 Direktiivi 2002/2 artikli 1 punktis 4 nähakse ette sätted, millega asendatakse direktiivi 79/373 artikkel 5c. Artikli 1 punkt 4 on sõnastatud järgmiselt:

„4. artikkel 5c asendatakse järgmisega:

[...]

1. Kõik segasöödas kasutatavad söödamaterjalid loetletakse üles nende täpseid nimetusi kasutades.

2. Segasöödas esinevate söödamaterjalide loetelu kohta kehtivad järgmised eeskirjad:

a) muudele kui lemmikloomadele mõeldud segasöödad:

i) segasöödas esinevate söödamaterjalide loetelu koos vastava sisaldusega massiprotsentides kahanevas järjestuses;

ii) eespool nimetatud protsentide puhul on lubatud hälbe suurus 15% deklareeritud väärtusest;

[...]".

7 Direktiivi 2002/2 artikli 1 punktis 5 nähakse ette, et direktiivi 79/373 artiklile 12 lisatakse uus alalõik. Vastavalt sellele lõigule näevad liikmesriigid ette, et „segasööda tootjad kohustuvad tegema ametliku kontrolli teostamise eest vastutavatele ametiasutustele nõudmisel kättesaadavaks kõik ringlusse laskmiseks mõeldud söötade koostist puudutavad dokumendid, mis võimaldavad kontrollida märgistusel esitatud informatsiooni paikapidavust".

8 Direktiivi 2002/2 artikkel 2 sätestab:

„Komisjoni direktiiv 91/357/EMÜ tunnistatakse alates 2003. aasta 6. novembrist kehtetuks."

9 Käesolevate kohtuasjade seisukohalt asjakohased direktiivi 2002/2 vastuvõtmise etapid võib kokku võtta alljärgnevalt.

10 Euroopa Ühenduste Komisjon esitas 7. jaanuaril 2000 Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepaneku, millega muudetakse direktiivi 79/373 (dokument KOM(1999) 744 lõplik).

11 Selle ettepaneku seletuskirjas märgitakse, et pärast veiste spongioosse entsefalopaatia (edaspidi „BSE") kriisi soovis Euroopa Parlament muuta segasöötade tootjate jaoks kohustuslikuks deklareerida kõikide sööda koostises sisalduvate koostisosade kogused. Järgnenud arutelude käigus hakati seda deklareerimist nimetama „avatud deklareerimiseks".

12 Kõnealuses seletuskirjas märgitakse muu hulgas järgmist:

„Komisjon leiab, et „avatud deklareerimise" sätestamine tootmisloomade sööda märgistamist käsitlevates eeskirjades avaldab soodsat mõju, kuna see aitab kaasa söödamaterjalide jälgitavusele.

Belgias ja Saksamaal hiljuti aset leidnud juhtumid vastavalt õli ja söödalisandite saastumisega seoses suurendavad veelgi täpse informatsiooni olulisust söödamaterjalide etiketil. Segasööda saastetase sõltub söödas kasutatava saastunud söödamaterjali kogusest ja seetõttu on üliloluline, et kõikide segasöödas sisalduvate söödamaterjalide ja nende erinevate koguste kohta oleks esitatud ammendav informatsioon." [Siin ja edaspidi on osundatud eelnõu tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

13 Vastuseks vabatahtlikku deklareerimist toetavate liikmesriikide ja segasööda nende tootjate vastuväidetele, kes soovisid kaitsta söödavalemite intellektuaalomandit, märgitakse kõnealuses seletuskirjas järgmist:

„Komisjon on vastupidi seisukohal, et vabatahtlik avatud deklareerimine on vastuolus põllumajandustootjate õigusega saada informatsiooni ja taotletava läbipaistvusega. Lisaks leiab komisjon, et vabatahtlik avatud deklareerimine võib paratamatult moonutada segasööda tootjate vahelist konkurentsi.

[...] Segasööda intellektuaalomandi kaitsega seoses ei saa komisjon maksimaalset läbipaistvust silmas pidades selle argumendiga nõustuda. Antud juhul ei ole tegelikult tegemist ärisaladuse rikkumisega, kuna üldiselt ei ole segasööda valemid patenteeritud. Kui see ka nii oleks, ei saaks valemeid saladuses hoida. Koostisosade avalikustamine ei kahjusta intellektuaalomandiõigust."

14 4. oktoobril 2000 tegi parlament esimesel lugemisel direktiivi ettepanekule viis muudatusettepanekut (EÜT 2001, C 178, lk 177).

15 19. detsembril 2000 võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu ühise seisukoha (EÜ) nr 6/2001 eesmärgiga võtta vastu direktiiv 2002/2 (EÜT 2001, C 36, lk 35). Vastavalt nõukogu seletuskirjale oli nõukogu seisukohal, et ta ei pea reaalseks nõuda tootjatelt segasöödas sisalduvate söödamaterjalide koguse täpset deklareerimist ning pakkus seetõttu lahenduseks deklareerimist, millega näidatakse söödamaterjalide sisaldus massiprotsentides kahanevas järjestuses lubatud vahemikus. Nimetatud koguste täpse ja üksikasjaliku loetelu peab tootja siiski esitama siis, kui klient seda eraldi nõuab. 21. detsembril 2000 esitas komisjon viidatud ühisele seisukohale vastava

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi, millega muudetakse direktiivi 79/373, muudetud ettepaneku (dokument KOM(2000) 780 lõplik; EÜT 2001, C 120 E, lk 178).

16 5. aprillil 2001 esitas parlament teisel lugemisel kõnealusele direktiivi muudetud ettepanekule oma muudatusettepanekud, millega kehtestati „avatud deklareerimine" (dokument A5-0079/2001, EÜT 2002, C 21 E, lk 310).

17 Lepitusmenetluse tulemusena võeti vastu direktiivi 2002/2 inkorporeeritud kompromisstekst. Selle teksti kohaselt pidid tootjad märkima segasöödas sisalduvate söödamaterjalide kogused, mille lubatud hälbe suurus on 15% deklareeritud väärtusest, kuid söödas kasutatud söödamaterjalide täpne sisaldus massiprotsentides tuli esitada kliendi nõudmisel.

18 24. aprillil 2003 esitas komisjon aruande söödas esinevate söödamaterjalide positiivse nimekirja koostamise võimalikkuse kohta (dokument KOM(2003) 178 lõplik). Nimetatud aruandest tuleneb, et sellise nimekirja kehtestamine ei aita tagada sööda ohutust ning seega ei anna alust seesuguse ettepaneku esitamiseks. Samas toob komisjon oma aruandes välja sööda ohutust parandavaid algatusi muudes valdkondades.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

Kohtuasi C-453/03

19 Segasööda tootmisele spetsialiseerunud põhikohtuasja hagejad taotlevad direktiivi 2002/2 vaidlustatud sätete ülevõtmiseks vastuvõetud õigusnormide tühistamist. High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Divison (Administrative

Court) peatas 6. oktoobri 2003. aasta otsusega ajutiselt nende õigusnormide kohaldamise.

20 Sama 6. oktoobri 2003. aasta otsusega esitas High Court põhjendused eelotsuse küsimiseks. 23. oktoobri 2003. aasta otsuses formuleeritud küsimus kõlab järgmiselt:

„Kas direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkt punkt b ja/või punkt 4 on direktiivi 79/373 artikli 5c lõike 2 punkti a muutvas osas, milles sätestatakse protsentide loetlemise kohustus, tühised põhjusel, et:

a) EÜ artikli 154 lõike 4 punkt b ei ole direktiivi õiguslik alus;

b) rikutakse omandipõhiõigust;

c) rikutakse proportsionaalsuse põhimõtet?"

21 Äriühing Lambey SA esitas Euroopa Kohtu põhikirja artikli 40 alusel kohtuasjas C-453/03 märkuste esitamiseks menetlusse astumise avalduse, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 18. veebruaril 2004. Euroopa Kohtu presidendi 30. märtsi 2004. aasta määrusega tunnistati see avaldus vastuvõetamatuks.

Kohtuasjad C-11/04 ja C-12/04

22 Direktiiv 2002/2 võeti Itaalia õigusesse üle põllumajandus- ja metsandusministri 25. juuni 2003. aasta dekreediga, millega täiendatakse ja muudetakse 15. veebruari 1963. aasta seaduse nr 281 (milles kehtestatakse loomasööda valmistamise ja turustamise eeskirjad) lisasid 28. jaanuari 2002. aasta direktiivi 2002/2/EÜ alusel (*GURI* nr 181, 6.8.2003, edaspidi „seadus nr 281/1963"); nimetatud dekreet jõustus 6. novembril 2003.

23 Consiglio di Stato märgib kohtuasjade C-11/04 ja C-12/04 aluseks olevates eelotsusetaotlustes, et kõnealuse dekreedi eesmärk on muuta segasööda tootjatele kohustuslikuks esitada kasutatud söödamaterjalide loetelu etiketil, märkides ära nende protsendid kaalu järgi kahanevas järjekorras. Need söödamaterjalid tuleb direktiivi 2002/2 kohaselt märkida nende täpseid nimetusi kasutades, mille võib asendada söödamaterjali kategooria nimetusega vastavalt direktiivi 79/373, mida rakendab komisjoni 13. juuni 1991. aasta direktiiv 91/357/EMÜ, millega sätestatakse muude kui lemmikloomade segasöötade märgistamisel kasutada lubatud kategooriad (EÜT L 193, lk 34), artikli 10 punktis a kehtestatud erinevaid söödamaterjale ühendavate kategooriatega.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuletab seoses sellega meelde, et direktiiv 91/357, mis võeti vastu eespool viidatud artikli 10 punkti a alusel, tunnistati alates 6. novembrist 2003 direktiiviga 2002/2 kehtetuks, ilma et komisjon oleks saanud esitada kasutatavate söödamaterjalide positiivset nimekirja sisaldavat ettepanekut. Itaalia ametiasutused viitasid esialgsele nimekirjale seaduse nr 281/1963 VII lisa A osas ette nähtud söödamaterjalide kohta ja nimekirjas nimetamata söödamaterjalide suhtes B osas loetletud nimetustele, st konkreetselt direktiivis 91/357 sätestatud üldkategooriatele.

25 Segasööda tootmisele spetsialiseerunud põhikohtuasja hagejad esitasid Tribunale amministrativo regionale del Lazio otsuste peale Consiglio di Statole apellatsioonkaebuse. Nad taotlevad direktiivi 2002/2 vaidlustatud sätete Itaalia õigusesse ülevõtmiseks vastuvõetud õigusnormide tühistamist. Eelotsusetaotluse esitanud kohus peatas kahe eraldiseisva otsusega ajutiselt nimetatud õigusnormide kohaldamise.

26 Kõnealune kohus märgib rahvatervise kaitsega seoses, et taimset päritolu sööt on ohutum kui liha-kondijahu sisaldav segasööt, mille kasutamine põhjustas BSE puhkemise. Pealegi peetakse EÜ artikli 152 lõike 4 punktis b silmas ainult loomahaigusi ja -ravi, samas kui taimset päritolu loomasööda märgistamise otsene eesmärk ei ole rahvatervise kaitse.

27 Kohtuasja C-11/04 aluseks olevas eelotsusetaotluses väljendab Consiglio di Stato seisukohta, et võttes arvesse ühenduse vaidlustatud meetme proportsionaalsuse suhtes tekkinud kahtlusi, näib teatud määral põhjendatud küsimus seoses Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni lisaprotokollis nr 1 ette nähtud omandiõiguse rikkumisega, mis on sätestatud ka Nice's 7. detsembril 2000 välja kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta (EÜT C 364, lk 1) artiklis 17, mis käsitleb äriasaladuse ja ettevõtjate oskusteabega seotud intellektuaalomandit.

28 Kohtuasja C-12/04 aluseks olevas eelotsusetaotluses kahtleb Consiglio di Stato direktiivi 2002/2 kohaldatavuses. Tema hinnangul muudab kasutatavate söödamaterjalide nimekirja kehtestamata jätmine ühenduse õiguse lünklikuks ja teeb võimatuks kehtestada juhiseid loomade söötmiseks ettenähtud toodete märgistamiseks ning muudab sisutuks toiduohutuse tagamiseks kehtestatud kohustused.

29 Consiglio di Stato märgib samas eelotsusetaotluses veel, et söödamaterjalide koguse tähistamise kohustus ei ole ette nähtud toidu märgistamist käsitlevates eeskirjades, s.o Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. märtsi 2000. aasta direktiivis 2000/13/EÜ toidu märgistamist, esitlemist ja reklaami käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 109, lk 29; ELT eriväljaanne 15/05, lk 75). Ta järeldab sellest, et paradoksaalsel kombel kohaldatakse segasöödale palju rangemaid eeskirju etiketile informatsiooni kandmise kohustuse kohta kui inimtarbimiseks mõeldud toidule.

30 Kohtuasjas C-11/04 otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas EÜ artikli 152 lõike 4 punkti b tuleb tõlgendada nii, et seda saab lugeda nõuetekohaseks õiguslikuks aluseks direktiivis 2002/2/EÜ sisalduvate märgistamist käsitlevate sätete vastuvõtmiseks osas, milles need sätted reguleerivad taimset päritolu loomasööda märgistamist?

2. Kas direktiiv 2002/2/EÜ on ettevaatuspõhimõttele tuginedes põhjendatud osas, milles sellega kehtestatakse kohustus esitada täpset teavet segasöödas sisalduvate söödamaterjalide kohta, mis laieneb ka taimset päritolu söödale, ilma et teadusuuringute alusel oleks koostatud riskianalüüs, millest ilmneks sellise ettevaatusmeetme rakendamise vajadus võimaliku seose tõttu kasutatud söödamaterjalide koguse ja ennetatavate haiguste tekkimise ohu vahel, ning kas nimetatud direktiiv on sellele vaatamata proportsionaalsuse põhimõttega õigustatud osas, milles sellega loetakse söödatootjatele pandud kohustused esitada teavet ametiasutustele, kes peavad hoidma ärisaladust ja kelle pädevuses on läbi viia kontrolle terviseohutuse tagamiseks, ebapiisavaks meetmega

taotletud rahvatervist puudutavate eesmärkide saavutamiseks, ja kehtestatakse selle asemel üldine kord, mis näeb ette kohustuse esitada taimset päritolu sööda märgistusel teavet kasutatud söödamaterjalide protsentuaalse sisalduse kohta?

3. Kas direktiiviga 2002/2/EÜ rikutakse liikmesriikide kodanikele tagatud omandipõhiõigust niivõrd, kuivõrd direktiiv ei vasta proportsionaalsuse põhimõttele?"

31 Kohtuasjas C-12/04 otsustas Consiglio di Stato menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. [Kohtuasjas C-11/04 esitatud esimese küsimusega analoogne küsimus].

2. [Kohtuasjas C-11/04 esitatud teise küsimusega analoogne küsimus].

3. Kas direktiivi 2002/2/EÜ tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine ja järelikult ka tõhusus on seatud sõltuvusse söödamaterjalide täpseid nimetusi sisaldava positiivse nimekirja vastuvõtmisest, nagu on ette nähtud kümnendas põhjenduses ja komisjoni 24. aprilli 2003. aasta aruandes (KOM(2003) 178 lõplik), või peab direktiivi liikmesriikides rakendama enne direktiivis sätestatud söödamaterjalide positiivse nimekirja vastuvõtmist, tuginedes segasöödas sisalduvate söödamaterjalide tootekategooriate üldiseid nimetusi ja määratlusi sisaldavale loetelule?

4. Kas direktiivi 2002/2/EÜ tuleb pidada õigusvastaseks võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtte rikkumise tõttu söödatootjate kahjuks, võrreldes inimtarbimiseks mõeldud toidu tootjatega niivõrd, kuivõrd söödatootjatele kohaldatakse eeskirju, millega nõutakse kvantitatiivse teabe esitamist segasöödas sisalduvate söödamaterjalide kohta?"

32 Consiglio di Stato märgib kõikides põhikohtuasjades, et High Court esitas [23.] oktoobril 2003 Euroopa Kohtule samalaadsed küsimused, kuid antud eelotsusetaotlused on õigustatud sellega, et mitte kahjustada hagejate kaitseõigust ühenduste kohtus.

33 Euroopa Kohtu presidendi 25. märtsi 2004. aasta määrusega liideti kohtuasjad C-11/04 ja C-12/04 kirjaliku ja suulise menetluse ning kohtuotsuse huvides.

Kohtuasi C-194/04

34 Põhikohtuasja hageja Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi) (Madalmaade Segasöödatööstuse Liit, edaspidi „Nevedi") taotles direktiivi 2002/2 vaidlustatud sätete Madalmaade õigusesse ülevõtmiseks vastuvõetud õigusnormide kehtivuse peatamist.

35 Põhikohtuasja kostja Productschap Diervoeder (edaspidi „Productschap") on ettevõtjaid reguleeriva seaduse (Wet op de Bedrijfsorganisatie) tähenduses avalik-õiguslik organisatsioon. Nimetatud seaduse kohaselt on selle asutuse pädevuses võtta vastu loomasööta käsitlevaid eeskirju. Kuid need eeskirjad peavad olema heaks kiidetud Madalmaade põllumajandus-, loodus- ja toidukvaliteedi ministri poolt.

36 Direktiivi 2002/2 artikli 1 lõige 4 võeti Madalmaade õigusesse üle Productschap Diervoeder'i 2003. aasta määruse loomasööda kohta (Verordening PDV Diervoeders 2003), muudetud 11. aprilli 2003. aasta määrusega nr PDV-25 (*PBO blad* nr 42, 27.6.2003), artikli 7.3.2 lõikega 1 ja artikli 7.3.1 lõike 1 punktiga 1.

37 Productschap palus 24. novembri 2003. aasta kirjas kiita põllumajandus-, loodus- ja toidukvaliteedi ministril heaks uus määrus, millega tühistatakse direktiivi 2002/2 sätete ülevõtmisega kehtestatud märgistamise eeskirjad. 19. jaanuari 2004. aasta vastuses nimetatud kirjale keeldus minister talle esitatud eelnõu heaks kiitmast põhjusel, et see on ühenduse õigusega vastuolus. Minister väitis, et ainult Euroopa Kohus või siseriiklik kohus, kelle taotlus on Euroopa Kohtu menetluses, on pädevad teatud juhtudel peatama ühenduse õigusega rakendatud meetmete kohaldamist. Liikmesriigi ametiasutusel endal sellist pädevust ei ole.

38 Nevedi palus eelotsusetaotluse esitanud kohtul peatada direktiivi 2002/2 ülevõttev määrus kuni ajani, mil Euroopa Kohus on teinud otsuse nimetatud direktiivi kehtivuse kohta. Sellega seoses viitab ta muu hulgas Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi esitatud eelotsuse küsimusele.

39 Rechtbank 's-Gravenhage kui ajutiste meetmete üle otsustav kohus rahuldas eelotsusetaotluse esitamisega talle esitatud peatamise taotluse ning otsustas seejärel taotluses toodud ülejäänud nõuete osas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkt b ja/või punkt 4 osas, millega muudetakse direktiivi 79/373 artikli 5c lõike 2 punkti a ja kehtestatakse protsendimäärade loetlemise kohustus, on tühised seetõttu, et:

a) EÜ artikli 152 lõike 4 punkt b ei ole nende õiguslik alus;

b) rikutakse selliseid põhiõigusi nagu omandiõigus ja kutsealal tegutsemise vabadus;

c) rikutakse proportsionaalsuse põhimõtet?

2. Kui tingimused, mil liikmesriigi siseriiklik kohus võib peatada ühenduse institutsioonide vaidlustatud õigusakti kohaldamise, on täidetud ja eelkõige, kui selle vaidlustatud õigusakti kehtivuse küsimuses on ühe liikmesriigi kohus Euroopa Kohtu poole juba pöördunud, siis kas sellisel juhul võivad teiste liikmesriikide siseriiklikud pädevad asutused ilma kohtuliku menetluseta samuti peatada selle vaidlustatud õigusakti kohaldamise seniks, kuni Euroopa Kohus [...] on otsustanud õigusakti kehtivuse üle?"

40 Arvestades esitatud küsimuste sarnasust, tuleb need erinevad kohtuasjad liita ühe kohtuotsuse tegemise huvides.

Suulise menetluse taasavamise taotlus

41 Kohtuasjas C-11/04 palusid põhikohtuasja hagejad Fratelli Martini & C. Spa (edaspidi „Fratelli Martini") ja Cargill Srl 9. mai 2005. aasta kirjaga Euroopa Kohtul taasavada kodukorra artikli 61 alusel suuline menetlus. Nad põhjendasid oma taotlust sellega, et nad olid tuvastanud teaduslikud eksimused Taani valitsuse esindaja poolt kohtuistungil toodud näites ning et samale näitele on tuginenud kohtujurist oma põhjendustes. Nad lisasid oma taotlusele tehnilise ekspertiisi.

42 Siinjuures tuleb juhtida tähelepanu sellele, et Euroopa Kohus võib kodukorra artikli 61 alusel omal initsiatiivil, kohtujuristi ettepanekul või poolte nõudmisel taasavada suulise menetluse, kui ta leiab, et puudub piisav selgus või kui kohtuasja peab lahendama toetudes argumendile, mille üle pooled ei ole vaielnud (vt 19. veebruari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-309/99: Wouters jt, EKL 2002, lk I-1577, punkt 42, samuti 14. detsembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-434/02: Arnold André, EKL 2004, lk I-11825, punkt 27, ning otsus kohtuasjas C-210/03: Swedish Match, EKL 2004, lk I-11893, punkt 25).

43 Käesolevas kohtuasjas leiab aga Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ettepaneku ärakuulamist, et tema käsutuses on kogu vajalik teave, et vastata esitatud küsimustele. Järelikult tuleb suulise menetluse taasavamise taotlus rahuldamata jätta.

Eelotsuse küsimuste vastuvõetavus kohtuasjas C-194/04

44 Parlament, nõukogu ja komisjon leiavad, et eelotsuse küsimused on vastuvõetamatud, sest eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole piisavalt kirjeldanud faktilist ja õiguslikku konteksti ega põhjusi, mis ajendas kohut neid küsimusi esitama. Eelkõige ei ole kõnealune kohus mingil viisil selgitanud, kuidas on rikutud tema poolt viidatud põhiõigusi ja proportsionaalsuse põhimõtet, ega andnud selgitusi ka teise küsimuse kohta.

45 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb sellega seoses, et vajadus tõlgendada ühenduse õigust, mis oleks siseriiklikule kohtule kasulik, eeldab, et siseriiklik kohus määratleks esitatud küsimusi ümbritseva faktilise ja õigusliku raamistiku või vähemalt selgitaks nende küsimuste aluseks olevaid faktilisi oletusi (vt eelkõige 8. oktoobri 2002. aasta määrus kohtuasjas C-190/02: Viacom, EKL 2002, lk I-8287, punkt 15 ja selles tsiteeritud viited; 17. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-134/03: Viacom Outdoor, EKL 2005, lk I-1167, punkt 22, ja 12. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-145/03: Keller, EKL 2005, lk I-2529, punkt 29).

46 Samuti on Euroopa Kohus rõhutanud, kui oluline on siseriiklikul kohtul esitada täpsed põhjused, miks ta kahtles ühenduse õiguse tõlgenduses ja pidas vajalikuks esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused. Euroopa Kohus on samuti otsustanud, et on mõõdapääsmatu, et siseriiklik kohus selgitaks vähemalt mingil määral põhjusi nende ühenduse õigusnormide väljatoomiseks, mille tõlgendamist ta taotleb, ning seost, mis tema hinnangul on vastavate ühenduse õigusnormide ja kohtuasjas kohaldatavate siseriiklike õigusnormide vahel (vt eelkõige eespool viidatud määrus Viacom, punkt 16, ning 21. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas C-318/00: Bacardi-Martini ja Cellier des Dauphins, EKL 2003, lk I-905, punkt 43).

47 Eelotsusetaotluses sisalduv informatsioon ei pea mitte ainult võimaldama Euroopa Kohtul anda kasulikke vastuseid, vaid andma liikmesriikide valitsustele ja teistele asjaomastele pooltele võimaluse esitada märkusi vastavalt Euroopa Kohtu põhikirja artiklile 23 (2. märtsi 1999. aasta määrus kohtuasjas C-422/98: Colonia Versicherung jt, EKL 1999, lk I-1279, punkt 5; eespool viidatud määrus Viacom, punkt 14, ja kohtuotsus Keller, punkt 30).

48 Põhikohtuasjas ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustav eelotsusetaotluse esitanud kohus kirjeldas esitatud eelotsuse küsimusi ümbritsevat faktilist ja õiguslikku raamistikku. Ta kirjeldas lühidalt, kuid piisavalt põhjusi, mis tingisid nende küsimuste esitamise.

49 Veel peab rõhutama, et nimetatud kohus viitas Ühendkuningriigi kohtu poolt esitatud sama teemat puudutavatele küsimustele. Parlament, nõukogu ja komisjon pidid ju suutma identifitseerida kohtuasja C-453/03, milles kõik nimetatud ühenduse institutsioonid olid hiljuti esitanud märkusi, kui neile tehti teatavaks kohtuasja C-194/04 aluseks olev eelotsusetaotlus. Järelikult ei ole nimetatud institutsioonidel alust väita, et neil ei olnud võimalik täielikult informeerituna märkusi esitada.

50 Lõpuks, mis puutub teise küsimusse, siis ei saa seda pidada hüpoteetiliseks põhjusel, et põhikohtuasja hageja vähemalt taotles siseriiklikult kohtult ühenduse õigusakti kohaldamise peatamist. Hageja esitatud märkustest tuleneb, et ta vaidlustab pädeva ministri keeldumise tunnistada kehtetuks direktiivi 2002/2 ülevõtvad õigusnormid ning vajaduse taotleda kohtult nende õigusnormide kohaldamise peatamist, võttes arvesse sellega seotud kulusid ja asjaomasele isikule sel viisil tekitatud kahju. Seega näib, et küsimus ei ole ilmselgelt asjakohatu põhikohtuasja kontekstis.

51 Järelikult tuleb kohtuasjas C-194/04 esitatud küsimused lugeda vastuvõetavaks.

Eelotsuse küsimused

Õiguslik alus

52 Eelotsusetaotluse esitanud kohtud paluvad sisuliselt Euroopa Kohtul kohtuasja C-453/03 punktis a, kohtuasjade C-11/04 ja C-12/04 esimeses küsimuses ning kohtuasja C-194/04 esimese küsimuse punktis a esitatud küsimuses teha otsus direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkti b ja punkti 4 sätete kehtivuse kohta, kuna EÜ artikli 152 lõike 4 punkt b ei olevat nende sätete vastuvõtmiseks sobiv õiguslik alus, võttes iseäranis arvesse asjaolu, et need sätted käsitlevad taimset päritolu sööda märgistamist.

53 Nagu nõukogu oma märkustes väljendas ja nagu kohtuistungil tõdeti, et kui vaidlustatud meetme otsene eesmärk ei oleks olnud rahvatervise kaitse, siis oleks see kuulunud EÜ artikli 37 reguleerimisalasse, mis annab samuti ühenduse seadusandjale pädevuse. Kuid direktiivi 2002/2 õigusliku aluse kontrollimine on siiski asjakohane, et teha kindlaks, kas selle direktiivi vastuvõtmisel on rikutud menetlusnorme (vt selle kohta 10. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-491/01: British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, EKL 2002, lk I-11453, punkt 111).

54 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab õigusakti õigusliku aluse valik Euroopa Ühenduse pädevuste jagunemise kontekstis põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad. Selliste asjaolude hulka kuuluvad eriti

õigusakti eesmärk ja sisu (vt eelkõige 4. aprilli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-269/97: komisjon *v.* nõukogu, EKL 2000, lk I-2257, punkt 43; 30. jaanuari 2001. aasta otsus kohtuasjas C-36/98: Hispaania *v.* nõukogu, EKL 2001, lk I-779, punkt 58, ning eespool viidatud kohtuotsus British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco, punkt 93).

55 Direktiivi 2002/2 aluseks on EÜ artikli 152 lõike 4 punkt b, mille kohaselt lubatakse võtta veterinaaria- ja fütosanitaaralal meetmeid, mille otsene eesmärk on rahvatervise kaitse.

56 Selle direktiivi kolmandas ja neljandas põhjenduses kirjeldatakse kuni kõnealuse direktiivi vastuvõtmiseni kehtinud õiguslikku olukorda seoses sööda koostisosade nimetamisega ja vajadust üksikasjalikuma teabe järele, mida on tõendanud BSE kriis ja dioksiinikriis. Sama direktiivi viienda põhjenduse kohaselt võib üksikasjalik kvantitatiivne teave aidata tagada potentsiaalselt saastunud söödamaterjalide seostamise konkreetsete partiidega, mis on rahvatervise seisukohalt kasulik.

57 Põhjenduste analüüsist järeldub, et ühenduse seadusandja eesmärk oli sööda koostisosade nimetamist käsitlevate sätete vastuvõtmisel tagada rahvatervise kaitse.

58 Vastupidi Consiglio di Stato poolt eelotsusetaotlustes kohtuasjades C-11/04 ja C-12/04 märgitule võib taimset päritolu sööt kujutada endast ohtu tervisele, mis on võrreldav loomse päritoluga söödast tuleneva ohuga. Fratelli Martini ja institutsioonid, kes esitasid nendes kohtuasjades märkusi, viitasid aflatoksiini B_1 — genotoksiline kantserogeenne mürkaine, mida tekitavad teraviljades ja pähklites

esinevad teatavat liiki seened — tekitatud probleemidele, 1999. aasta dioksiinikriisile, mis mõjutas segasööda tootmist Belgias, teraviljade saastumisele, mida põhjustavad herbitsiidid, või sööda tootmiseks kasutatavas reovees esinev hormoon, mida kasutatakse rasestumisvastaste vahendite valmistamisel.

59 Nagu Taani valitsuse esindaja kohtuistungil selgitas, näib, et toote koostise protsendilise sisalduse märkimine võimaldab saastumise korral teostada sihtuuringuid ja kahtlusalused söödad turult kiiresti kõrvaldada. Taani valitsuse sõnade kohaselt võimaldas loomakasvataja toodetavas söödas esineva biomaisi kõrge protsendilise sisalduse märge Taani ametiasutustel 2004. aastal tuvastada see koostisosa, mis võis tõenäoliselt olla loomakasvataja poolt inimtarbimiseks toodetava piima aflatoksiini B_1 kõrge sisalduse tekkepõhjuseks. Tänu sellele oli võimalik saastunud toode viivitamata kõrvaldada, ilma et oleks olnud vaja oodata laboratoorseid analüüse.

60 Seega tuleb järeldada, et põhikohtuasjas vaidlustatud direktiivi 2002/2 sätted aitavad otseselt kaasa rahvatervise kaitse eesmärgi saavutamisele.

61 Eelnevast tuleneb, et vastuväited kõnealuste sätete kehtetuse kohta ebaõige õigusliku aluse tõttu on põhjendamatud.

Võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine

62 Consiglio di Stato tahab kohtuasjas C-12/04 esitatud neljanda küsimusega teada, kas direktiiv 2002/2 tuleb võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtte

rikkumise tõttu tunnistada ebaseaduslikuks põhjusel, et söödatootjatele kohaldatakse eeskirju, millega nõutakse söödasegus sisalduvate söödamaterjalide koguselist märkimist, samal ajal kui inimtarbimiseks mõeldud toidu valmistajad ei ole selleks kohustatud.

63 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale nõuab võrdse kohtlemise põhimõte, et võrreldavaid olukordi ei tohi kohelda erineval viisil ja et erinevaid olukordi ei tohi kohelda võrdväärsetena, välja arvatud need juhtumid, kui teatud kohtlemine on objektiivselt põhjendatud (eespool viidatud kohtuotsus Arnold André, punkt 68; kohtuotsus Swedish Match, punkt 70, ja 12. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjades C-154/04 ja C-155/04: Alliance for Natural Health jt, EKL 2005, lk I-6451, punkt 115).

64 Direktiivi 2002/2 eesmärk on rahvatervise kaitse. Selline eesmärk võib õigustada võimalikku erinevat kohtlemist, eriti kui võtta arvesse EÜ artikli 152 lõikes 1 sätestatud kohustust tagada kogu ühenduse poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

65 Lisaks sellele, nagu nõukogu on õigesti märkinud, isegi kui suudetakse tõendada, et võrdväärselt piiravad meetmed on samuti õigustatud valdkondades, kus selliseid meetmeid ei ole veel võetud, näiteks inimtarbimiseks mõeldud toidu valdkonnas, ei ole see piisav põhjus leidmaks, et ühenduse asjaomaste meetmete esemeks olevas valdkonnas võetud meetmed ei ole seaduslikud nende diskrimineeriva iseloomu tõttu. Vastasel juhul võib see vähendada rahvatervise kaitse taset kõige madalamat kaitset pakkuvate olemasolevate õigusnormide tasemeni.

66 Sellest järeldub, et esitatud küsimus ei sisalda ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkti b ja punkti 4 kehtivust võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtet arvestades.

Proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine

67 Asjaomased eelotsusetaotluse esitanud kohtud soovivad kohtuasja C-453/03 punktis c, kohtuasjade C-11/04 ja C-12/04 teises küsimuses ning kohtuasja C-194/04 esimese küsimuse punktis c esitatud küsimusega sisuliselt teada, kas direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunktiga b ja punktiga 4 rikutakse proportsionaalsuse põhimõtet. Samuti küsib Consiglio di Stato Euroopa Kohtult, kas sellega seoses võib esineda ettevaatuspõhimõtte rikkumist põhjusel, et need võeti vastu ilma teadusuuringute alusel riskianalüüsi koostamata.

68 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka kuuluv proportsionaalsuse põhimõte nõuab, et ühenduse õigussätte alusel rakendatavad meetmed oleks sobivad seatud eesmärgiga ning vajalikud eesmärgi saavutamiseks (vt eespool viidatud kohtuotsus Arnold André, punkt 45, ja kohtuotsus Swedish Match, punkt 47).

69 Mis puudutab eelmises punktis nimetatud tingimuste kohtulikku kontrolli, siis ühenduse seadusandjale tuleb põhikohtuasja puudutavas valdkonnas anda ulatuslik kaalutlusõigus, mis eeldab ühenduse seadusandja poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid valikuid ning mille raames ta peab andma keerulisi hinnanguid. Sellises valdkonnas võetud meetme õiguspärasust võib mõjutada vaid selle meetme ilmselge ebaproportsionaalsus pädevate institutsioonide püstitatud eesmärgiga (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Arnold André, punkt 46; kohtuotsus Swedish Match, punkt 48, ja kohtuotsus Alliance for Natural Health jt, punkt 52).

Euroopa Kohtule esitatud märkused

70 Põhikohtuasja hagejad, keda toetavad Hispaania ja Ühendkuningriigi valitsus, väidavad peamiselt seda, et teave kõnealuse sööda täpse koostise kohta kahjustab tõsiselt nende majanduslikke õigusi ja huve ning ei ole tervisekaitseks vajalik, arvestades juba olemasolevaid õigusnorme söödasektoris.

71 Sellega seoses viitavad nad direktiiviga 2002/2 muudetud direktiivi 79/373 teistele sätetele, eriti artikli 5 lõike 5 punktile d, milles nõutakse partii viitenumbri märkimist, ja artiklile 12, milles tehakse tootjatele kohustuslikuks teha pädevatele siseriiklikele asutustele kättesaadavaks kõik söötade koostist puudutavad dokumendid. Põhikohtuasja hagejate sõnul võimaldavad need kaks kohustust, mille vajadust nad ei vaidlusta, tagada nende söötade jälgitavuse tootjate majanduslikke huve järgides, kuna ametiasutused on seotud konfidentsiaalsuse kohustusega ega või kasutada saadud teavet muul kui rahvatervise kaitse eesmärgil.

72 Sööda koostisega seoses tsiteerivad kõnealused hagejad nõukogu 23. novembri 1970. aasta direktiivi 70/524/EMÜ söödalisandite kohta (EÜT L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 03/01, lk 190) ja nõukogu 22. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/29/EÜ soovimatute ainete ja toodete kohta loomasöötades (EÜT L 115, lk 32; ELT eriväljaanne 03/25, lk 209). Kohtuistungi toimumise päeva seisuga oli viimati nimetatud direktiivi muudetud ja koostatud uuesti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. mai 2002. aasta direktiiviga 2002/32/EÜ loomatoidus leiduvate soovimatute ainete kohta (EÜT L 140, lk 10; ELT eriväljaanne 03/36, lk 3).

73 Lõpuks tsiteerivad põhikohtuasja hagejad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrust (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, lk 1; ELT

eriväljaanne 15/06, lk 463), mis võeti vastu samal päeval kui direktiiv 2002/2, millega nende arvamuse kohaselt kehtestati uus toiduohutusalane õiguslik raamistik. Nimetatud määruse artiklis 18 sätestatakse muu hulgas iga sellise aine jälgitavus, mida võib lisada sööda koostisse, ning artiklis 20 nähakse ette menetlused söödaohutusnõuetele mittevastava sööda turult kõrvaldamiseks.

74 Itaalia, Madalmaade, Kreeka ja Prantsuse valitsus ning nõukogu ja komisjon leiavad seevastu, et arvestades taotletavat rahvatervisega seotud eesmärki, ei ole nõue märkida sööda koostisse kuuluvate koostisosade protsendiline sisaldus vastuolus proportsionaaluse põhimõttega.

75 Parlament osutab ka läbipaistvuse eesmärgile. Ta viitab pädevate ametiasutuste usaldusväärsuse kaotamisele BES-i kriisi tagajärjel, mida saab taastada ainult läbipaistva poliitika abil. Seda asjaolu tuleks võtta arvesse, et hinnata sellise meetme proportsionaalsust, millega jäetakse üksnes loomakasvatajate otsustada oma loomade sööda üle. Just nimelt sel põhjusel ei piisa sellest, kui tootjad annavad pädevatele veterinaarasutustele teada sööda täpse koostise.

Euroopa Kohtu vastus

76 Nagu käesoleva otsuse punktides 59 ja 60 märgitud, on sööda koostisosade protsendilise sisalduse märkimise kohustus meede, mis aitab kaasa eesmärgile kaitsta loomade ja inimeste tervist. Selle abil on võimalik ilma laboratoorsete analüüside tulemusi ootamata tuvastada sööda koostisosad, mida kahtlustatakse saastumises, ning kõrvaldada see sööt kiiresti tarbimisest.

77 Arvestades direktiivi 2002/2 artikli 1 lõikes 3 sätestatud toote partii viitenumbri märkimise nõuet, ei tundu see meede olevat ülearune. Selline märge teeb segasööda partii jälgitavaks, kuid seda mitte otseselt segasööda koostisosade suhtes. Lisaks võib jälgitavusega seotud uurimine võtta teatud aja, samas kui oht söödakriisi tekkimiseks nõuab kiiret reageerimist.

78 Öeldu kehtib ka teiste eeskirjade suhtes, millele põhikohtuasja hagejad viitasid. Need käsitlevad toodete koostist (direktiivid 70/524 ja 1999/29) või toiduohutusega seotud menetlusi (määrus nr 178/2002), kuid ükski neist ei sisalda sätet, millega tehakse kohustuslikuks märkida tootel selle koostisosad. Seega ei võimalda need eeskirjad pädevatel ametiasutustel või toote kasutajal saada piisavat informatsiooni, et võtta viivitamatult sobivaid preventiivseid meetmeid toidukriisi korral.

79 Mitu põhikohtuasjade hagejat väidab, et toote koostisosade täpse protsendilise sisalduse märkimine ei taga segasööda ohutust ega selle koostisosade mittesaastatust. Siiski peab tõdema, et koostisosade märkimise kohustuse eesmärk ei ole tagada saastatuse puudumist, vaid nende koostisosade saastumise juhtumil teha võimalikuks kiirelt tuvastada neid koostisosi sisaldavad söödad.

80 Kuid nagu märgib õigesti kohtujurist oma ettepaneku punktides 115–119, ei tundu siiski, et tootja kohustus informeerida kliente nende nõudmisel sööda täpsest koguselisest koostisest on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks.

81 Lisaks andmete märkimisele lubatud vahemikus, nimelt hälve suurusega ±15%, mis peab direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 4 kohaselt olema kantud toote etiketile, on tootja kohustatud vastavalt sama direktiivi artikli 1 lõike 1 punktile b andma kliendi palvel viimasele kirjalikult teavet söödas sisalduvate söödamaterjalide täpse sisalduse kohta massiprotsentides.

82 Nagu põhikohtuasja hagejad rõhutasid, mõjutab kohustus anda kliendile sööda koostisosade kohta täpne teave tõsiselt tootjate majanduslikke huve, kuna sellega tehakse neile kohustuslikuks avalikustada nende toodete koostise valemid, millega kaasneb risk nende toodete näidisena kasutamiseks potentsiaalselt klientide enda poolt, ning kõnealustel tootjatel jääb saamata teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas tehtud investeeringutest saadav tulu.

83 Sellist laadi kohustus ei ole õigustatud rahvatervise kaitse eesmärgiga ja ületab selgelt taotletava eesmärgi saavutamiseks vajaliku. Eriti tuleb juhtida tähelepanu sellele, et kõnealune kohustus ei ole seotud ühegi toiduaine saastumist puudutava probleemiga ning et see tuleb täita vaid kliendi nõudmisel. Lisaks tuleneb Euroopa Kohtule esitatud selgitustest ja näidetest, et lubatud vahemikus protsendilise sisalduse märkimine etiketil peaks tavaliselt tegema võimalikuks tuvastada saastumises kahtlustatav toiduaine, et hinnata selle ohtlikkust märgitud kaalu alusel ja otsustada vajadusel selle ajutine kõrvaldamine enne laboratoorsete analüüside saamist, või teha toode asjaomastele ametiasutustele jälgitavaks.

84 Lõpuks, vaatamata direktiiviga 2002/2 samal päeval vastu võetud määruse nr 178/2002 raames kehtestatud kontrollidele, tuleb märkida, et direktiivi 2002/2 artikli 1 punktis 5 sätestatakse, et segasööda tootjad kohustuvad tegema ametliku kontrolli teostamise eest vastutavatele ametiasutustele nõudmisel kättesaadavaks kõik ringlusse laskmiseks mõeldud söötade koostist puudutavad dokumendid, mis võimaldavad kontrollida märgistusel esitatud informatsiooni paikapidavust.

85 Neid asjaolusid silmas pidades tuleb sedastada, et direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkt b, milles tehakse segasööda tootjatele kohustuslikuks esitada kliendi nõudmisel sööda täpne koostis, on kehtetu proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes. Seevastu ei ole esitatud küsimuse analüüsi käigus esile tulnud ühtegi asjaolu, mis võiks nimetatud põhimõtte kohaselt viidatud direktiivi artikli 1 punkti 4 kehtivust mõjutada.

86 Samuti paluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt Euroopa Kohtul kohtuasja C-453/03 punktis b, kohtuasja C-11/04 kolmandas küsimuses ning kohtuasja C-194/04 esimese küsimuse punktis b esitatud küsimuses teha otsus direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkti b ja punkti 4 kehtivuse kohta põhjusel, et nende sätetega rikutakse põhiõigusi, nimelt omandiõigust ja kutsealal tegutsemise vabadust.

87 Siinjuures tuleb märkida, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale on omandiõigus analoogselt vabadusega tegeleda teatud majandustegevusega osa ühenduse õiguse üldpõhimõtetest. Need põhimõtted ei ole aga absoluutsed eelisõigused, vaid nendega tuleb arvestada kooskõlas nende ülesandega ühiskonnas. Seega võib analoogselt teatud majandustegevusega tegelemisele piirangute seadmisega seada piiranguid ka omandiõiguse teostamisele, tingimusel et need piirangud vastavad tõepoolest ühenduse poolt taotletava üldise huvi eesmärkidele ega kujuta selle eesmärki arvestades ülisuurt ja talumatut sekkumist, mis kahjustaks sel viisil tagatud õiguse olemust (vt viimasena eespool viidatud kohtuotsus Alliance for natural Health jt, punkt 126).

88 Kuid arvestades proportsionaaluse põhimõtet käsitlevale küsimusele antud vastust,

ei ole enam vaja analüüsida, kas vaidlustatud säte kahjustab segasööda tootjate omandiõigust või kutsealal tegutsemise vabadust.

Positiivse nimekirja vastuvõtmata jätmine

89 Consiglio di Stato soovib kohtuasjas C-12/04 esitatud kolmandas küsimuses teada, kas direktiivi 2002/2 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine ja järelikult ka tõhusus on seatud sõltuvusse söödamaterjalide täpseid nimetusi sisaldava positiivse nimekirja vastuvõtmisest, nagu on ette nähtud kümnendas põhjenduses.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

90 Ferrari Mangimi Srl ja Hispaania valitsus kinnitavad, et nii peab see olema. Nad meenutavad, et varasemate õigusnormidega kehtestati kohustus nimetada söödamaterjalid esialgse nimekirja alusel ja kui sellist nimekirja ei olnud võimalik kasutada, siis alternatiivne kohustus deklareerida söödamaterjalide üldkategooriad, nagu on loetletud direktiivi 91/357 lisas. Nende hinnangul tunnistati direktiiviga 2002/2 nimetatud õigusnormid kehtetuks ja nähti ette söödamaterjalide positiivse nimekirja kehtestamine komisjoni poolt. Siiski jõudis komisjon uuringule toetudes järeldusele, et sellise nimekirja määratlemine ei ole sööda ohutuse tagamiseks absoluutselt määrav, ega esitanud ühtegi ettepanekut sellise nimekirja kehtestamiseks. Komisjoni aruandes toonitatakse, et võimatu on koostada positiivset nimekirja tuhandetest eri toodetest, mis on valmistatud eri kohtades ja erisugust tehnoloogiat kasutades ja millel on varieeruv ohutustase ning varieeruvad toitumisalased ja tehnilised omadused. Lisaks märgitakse kõnealuses aruandes, et oht võib tuleneda mitte niivõrd otse söödamaterjalidest, vaid pigem nende võimalikust juhuslikust või tahtlikust saastamisest.

91 Hispaania valitsus rõhutab õiguskindluse põhimõtte kohustuslikkust, millega nõutakse, et ühenduse õigusnormid annaksid asjaomastele isikutele täpselt teada neile kehtestatud kohustuste ulatuse.

92 Kreeka valitsus leiab, et kuna kasutamiskõlblike ainete ühes nimekirjas registreerimine ei ole ühenduse õigusega reguleeritud, kuulub järelikult selle reguleerimine liikmesriikide pädevusse. Selle riigi sõnul ei takista see asjaolu direktiivi 2002/2 tõhusat rakendamist liikmesriikides.

93 Parlament, nõukogu ja komisjon on seisukohal, et ühest küljest direktiivi kümnendas põhjenduses toodud positiivse nimekirja vastuvõtmise — mis kujutab endast kõigest soovi ilma iseseisva juriidilise jõuta ja seob komisjoni ainult poliitiliselt — ning teisest küljest märgistamist käsitlevate sätete rakendamise vahel ei ole mingit seost. Järelikult rakendavad liikmesriigid seda direktiivi sõltumata kõnesoleva nimekirja vastuvõtmisest ja nõuavad üksnes söödamaterjalide üldiste nimetuste kasutamist.

Euroopa Kohtu vastus

94 Direktiivi 2002/2 kümnenda põhjenduse kohaselt pidi komisjon otstarbekusuuringu alusel esitama 2002. aasta 31. detsembriks Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ning sellega koos asjakohase ettepaneku tootmisloomade segasöödas esinevate söödamaterjalide positiivse nimekirja kehtestamiseks lähtuvalt aruandes esitatud järeldustest.

95 Selle põhjenduse sõnastusest tuleneb, et ettepanek söödamaterjalide positiivse nimekirja kehtestamiseks kujutab endast vaid ühenduse seadusandja soovi. Põhjenduses nähakse ette üksnes otstarbekusuuringu läbiviimine, aruande koostamine ja asjakohase ettepaneku esitamine lähtuvalt aruandes esitatud järeldustest.

96 Pealegi ei ole seda põhjendust korratud direktiivi resolutiivosas ja direktiivi analüüs ei näita mingil viisil, et selle rakendamine sõltub positiivse nimekirja vastuvõtmisest. Eelkõige ei tundu, et märgistamise kohustust oleks võimatu täita sellise nimekirja puudumisel.

97 Direktiivi 91/357 kehtetuks tunnistamise osas ei näi, et see muudaks direktiivi 2002/2 rakendamise võimatuks, kuna tootjad võivad ühenduse eeskirjade või isegi siseriiklike eeskirjade puudumisel kasutada söödamaterjalide kehtivaid täpseid nimetusi.

98 Eelöeldust järeldub, et direktiivi 2002/2 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine ei sõltu direktiivi kümnendas põhjenduses viidatud positiivse nimekirja vastuvõtmisest söödamaterjalide kohta, mis on määratletud nende täpsete nimetustega.

Siseriiklike pädevate asutuste pädevus peatada ühenduse õigusakti kohaldamine

99 Rechtbank 's-Gravenhage soovib oma teises küsimuses teada, kas juhul, kui on täidetud tingimused, mille kohaselt liikmesriigi siseriiklik kohus võib peatada ühenduse institutsioonide vaidlusaluse õigusakti kohaldamise, ja eelkõige kui selle vaidlusaluse õigusakti kehtivuse küsimuses on selle liikmesriigi kohus Euroopa Kohtu poole juba pöördunud, võivad teiste liikmesriikide siseriiklikud pädevad asutused ilma kohtuliku menetluseta samuti peatada selle vaidlustatud õigusakti kohaldamise seniks, kuni Euroopa Kohus on otsustanud õigusakti kehtivuse üle.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

100 Põhikohtuasja hageja Nevedi kohtuasjas C-194/04 väidab, et eelotsusetaotluse esitanud kohus adresseeris oma teise küsimuse Euroopa Kohtule seetõttu, et Productschap kui loomatoidu valdkonnas kohaldatavate eeskirjade kehtestamiseks pädev asutus kavatses omal algatusel, st ilma kohtuliku menetluseta peatada avatud deklareerimise eeskirjad, kuni Euroopa Kohus on teinud otsuse kohtuasjas C-453/03. Kuna asjaomane minister keeldus eeskirjade kohaldamise peatamisest, oli Nevedi sunnitud kohtumenetluse algatama ja paluma ajutiste meetmete üle otsustavalt kohtult nende eeskirjade peatamist.

101 Nevedi märgib, et kuna Euroopa Kohtu praktika järgi on täidetud tingimused, mille kohaselt on võimalik toetuda direktiivi sätetele siseriiklikus kohtus, siis on ka kõik

ametiasutused, kaasa arvatud haldusasutused, kohustatud neid sätteid kohaldama (vt 22. juuni 1989. aasta otsus kohtuasjas 103/88: Fratelli Costanzo, EKL 1989, lk 1839, punktid 31 ja 32). Kui viidatud haldusasutused on sarnaselt kohtutele kohustatud kohaldama direktiivi sätteid, siis peab neil olema ka menetlusökonoomiast lähtuvalt õigus peatada vaidlustatud ühenduse õigusakti kohaldamine nimetatud kohtutega samadel tingimustel.

102 Itaalia, Madalmaade ja Kreeka valitsus ning komisjon viitavad Euroopa Kohtu praktikale, mis käsitleb ajutisi meetmeid, siseriikliku kohtu erapooletuse ja sõltumatuse tagatisi, ühenduse õiguse ühetaolise kohaldamise vajadust ja eelotsusemenetluse eesmärke.

Euroopa Kohtu vastus

103 Nagu Euroopa Kohus 21. veebruari 1991. aasta otsuses liidetud kohtuasjades C-143/88 ja C-92/89: Zuckerfabrik Süderdithmarschen ja Zuckerfabrik Soest (EKL 1991, lk I-415, punkt 18, edaspidi „kohtuotsus Zuckerfabrik") märkis, on kehtivuse kontrollimist puudutav eelotsusetaotlus nagu ka tühistamishagi ühenduse institutsioonide õigusaktide seaduslikkuse kontrolli vahendid. Seoses tühistamishagiga võimaldab EÜ artikkel 242 hagejal taotleda vaidlustatud akti kohaldamise peatamist ja annab kohtule õiguse peatamist määrata. Seega nõuab ajutise õiguskaitse süsteemi terviklikkus, et siseriiklikul kohtul oleks õigus peatada ka ühenduse määrusel põhineva siseriikliku haldusakti täitmine, kui selle määruse seaduslikkus on vaidlustatud (vt samuti 9. novembri 1995. aasta otsus kohtuasjas

C-465/93: Atlanta Fruchthandelsgesellschaft jt (I), EKL 1995, lk I-3761, punkt 22, ja 26. novembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-68/95: T. Port, EKL 1996, lk I-6065, punkt 49; seoses Euroopa Kohtu pädevuse puudumisega ajutiste meetmete määramisel eelotsusemenetluses vt Euroopa Kohtu presidendi 24. oktoobri 2001. aasta määrus kohtuasjas C-186/01 R: Dory, EKL 2001, lk I-7823, punkt 13).

104 Euroopa Kohus on siiski leidnud, et ühenduse õiguse ühetaoline kohaldamine, mis on üks ühenduse õiguskorra alustest, eeldab, et vähemalt ühenduse määrusel põhineva haldusakti täitmise peatamise tingimused on kõigis liikmesriikides ühetaolised ja määratletud samadel tingimustel kui need, mida järgib Euroopa Kohus ajutiste meetmete kohaldamise taotluse rahuldamisel, kuigi peatamine on eriti taotluse esitamise ja läbivaatamise osas reguleeritud siseriiklike menetlusnormidega (eespool viidatud kohtuotsus Zuckerfabrik, punktid 26 ja 27).

105 Euroopa Kohus on eelkõige märkinud, et selleks, et teha kindlaks, kas kiireloomulisusele ning olulise ja korvamatu kahju tekitamise ohule vastavad tingimused on täidetud, peab ajutiste meetmete üle otsustav kohus uurima iga kohtuasja konkreetseid asjaolusid ja hindama elemente, mille põhjal saab kindlaks teha, kas niisuguse õigusakti viivitamatu täitmine, mille suhtes ajutist meedet on taotletud, toob hagejale kaasa korvamatu kahju, mida ei ole võimalik heastada ühenduse õigusakti tühiseks tunnistamise korral (eespool viidatud kohtuotsus Zuckerfabrik, punkt 29, ja kohtuotsus Atlanta Fruchthandelsgesellschaft jt (I), punkt 41).

106 Seega peab siseriiklik kohus, kes on oma pädevuse piires kohustatud kohaldama ühenduse õigusnorme ja tagama seega ühenduse õiguse täieliku kehtivuse ja kellele on esitatud ajutiste meetmete kohaldamise taotlus, võtma arvesse kahju, mida

ajutise meetme kohaldamine võib selle ühenduse õigusakti rakendamisega kogu ühenduses põhjustada. Esiteks peab ta arvesse võtma kumulatiivset mõju, mis võib tekkida juhul, kui suur osa kohtutest võtaksid samuti ajutisi meetmeid analoogsetel põhjustel, ja teiseks tuleb arvestada hageja erilise olukorraga, mis eristab teda teistest asjaomastest ettevõtjatest (eespool viidatud kohtuotsus Atlanta Fruchthandelsgesellschaft jt (I), punkt 44).

107 Eriti juhul, kui ajutise meetme kohaldamisega võib ühenduse jaoks kaasneda finantsrisk, peab siseriiklikul kohtul olema ka võimalus nõuda hagejalt piisavat tagatist, näiteks kautsjoni maksmist või pandi andmist (eespool viidatud kohtuotsus Zuckerfabrik, punkt 32, kohtuotsus Atlanta Fruchthandelsgesellschaft jt (I), punkt 45).

108 Tuleb nentida, et niisugused siseriiklikud haldusasutused, millega on tegemist kohtuasjas C-194/04, ei saa võtta ajutisi meetmeid kooskõlas tingimustega, mida Euroopa Kohus on selliste meetmete kohaldamiseks määratlenud.

109 Sellega seoses tuleb märkida, et nimetatud asutuste tegelik staatus ei ole üldiselt selline, mis tagaks samasuguse sõltumatuse ja erapooletuse, mis on siseriiklikel kohtutel. Samuti ei ole kindel, et nendel ametiasutustel on õigus avaldada oma seisukohti sarnaselt kohtulikule arutamisele, mille käigus on võimalik ära kuulata erinevate poolte argumendid enne asjaosaliste huvide tasakaalustamist otsuse tegemisel.

110 Mis puutub väitesse, mille kohaselt kiire menetlemise ja kuludega seotud kaalutlused võivad õigustada siseriiklike haldusasutuste pädevuse tunnustamist, tuleb rõhutada, et ajutiste meetmete kohaldamise üle otsustavad siseriiklikud kohtud võivad üldjuhul teha otsuseid väga lühikese tähtaja jooksul. Igal juhul ei ole kiire menetlemise ja kuludega seonduv argument määrav liikmesriikide õiguskorras kehtestatud õiguskaitsesüsteemi poolt pakutavate tagatiste suhtes.

111 Seega tuleb esitatud küsimusele vastata, et kui liikmesriigi kohus leiab, et on täidetud tingimused, mille kohaselt ta võib peatada ühenduse õigusakti kohaldamise, ja eelkõige kui selle õigusakti kehtivuse küsimuses on Euroopa Kohtu poole juba pöördutud, siis ei või teiste liikmesriikide siseriiklikud pädevad haldusasutused peatada selle õigusakti kohaldamist seniks, kuni Euroopa Kohus on otsustanud selle kehtivuse üle. Üksnes siseriiklikul kohtul on õigus kontrollida, kas on täidetud tingimused ajutiste meetmete kohaldamiseks, võttes arvesse menetluses oleva kohtuasja konkreetseid asjaolusid.

Kohtukulud

112 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Kohtuasja C-453/03 punktis a, kohtuasjade C-11/04 ja C-12/04 esimeses küsimuses ning kohtuasja C-194/04 esimese küsimuse punktis a esitatud küsimuse analüüsist ei tulene ühtegi asjaolu, mis annaks alust järeldada, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta direktiivi 2002/2/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 79/373/EMÜ segasööda ringlusse laskmise kohta ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 91/357/EMÜ, artikli 1 punkti 1 alapunkt b ja punkt 4 on EÜ artikli 152 lõike 4 punkti b alusel õigusvastaselt vastu võetud.**

2. **Kohtuasja C-12/04 esitatud neljanda küsimuse analüüsist ei tulene ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkti b ja punkti 4 kehtivust võrdset kohtlemist ja mittediskrimineerimist arvestades.**

3. **Direktiivi 2002/2 artikli 1 punkti 1 alapunkt b, millega tehakse segasööda tootjatele kohustuslikuks esitada kliendi nõudmisel sööda täpne koostis, on kehtetu lähtuvalt proportsionaalsuse põhimõttest. Seevastu kohtuasja C-453/03 küsimuse punktis c, kohtuasjade C-11/04 ja C-12/04 teises küsimuses ning kohtuasja C-194/04 esimese küsimuse punktis c esitatud küsimuse analüüsist ei tulene ühtegi asjaolu, mis võiks mõjutada kõnealuse direktiivi artikli 1 punkti 4 kehtivust nimetatud põhimõttest lähtudes.**

4. **Direktiivi 2002/2 tuleb tõlgendada nii, et selle kohaldamine ei sõltu direktiivi kümnendas põhjenduses viidatud positiivse nimekirja vastuvõtmisest söödamaterjalide kohta, mis on määratletud nende täpsete nimetustega.**

5. **Kui liikmesriigi kohus leiab, et on täidetud tingimused, mille kohaselt ta võib peatada ühenduse õigusakti kohaldamise, ja eelkõige kui selle õigusakti kehtivuse küsimuses on Euroopa Kohtu poole juba pöördutud, siis ei või teiste liikmesriikide siseriiklikud pädevad haldusasutused peatada selle õigusakti kohaldamist seniks, kuni Euroopa Kohus on otsustanud selle kehtivuse üle. Üksnes siseriiklikul kohtul on õigus kontrollida, kas on täidetud tingimused ajutiste meetmete kohaldamiseks, võttes arvesse menetluses oleva kohtuasja konkreetseid asjaolusid.**

Allkirjad